ԵՒՐՈՊԱ

Լրագիր Քաղաքական

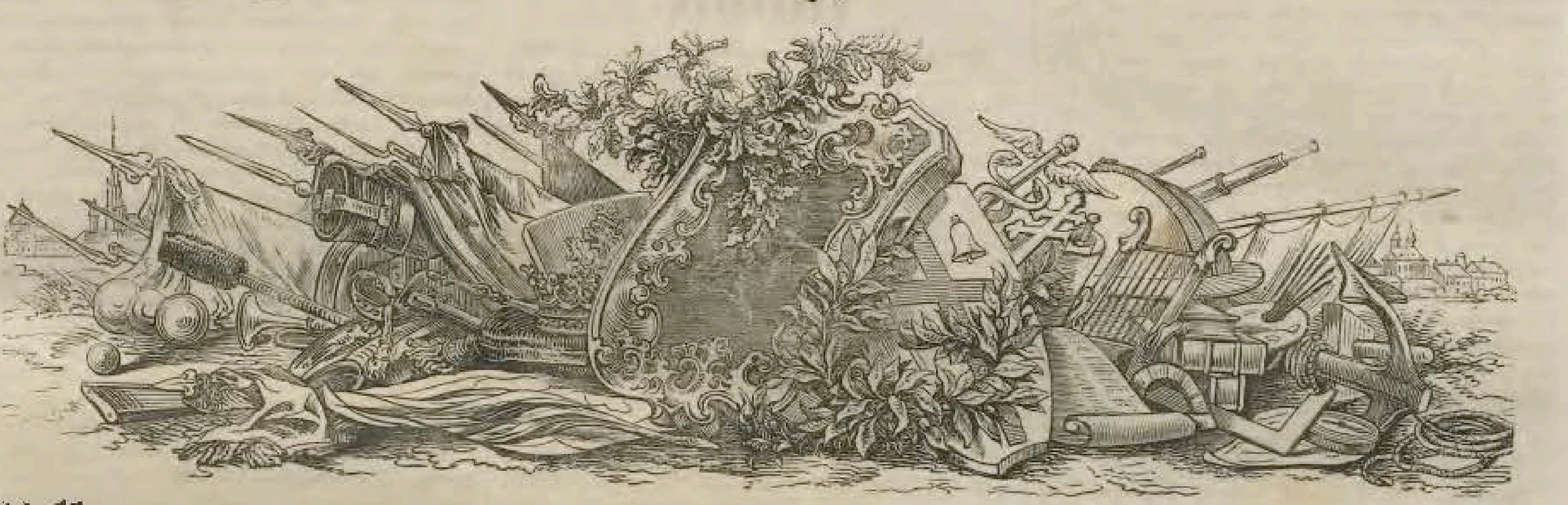

Թիւ 11 — 17 (5) ՄԱՐՏԻ — 1856

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.

ԱՒՍՏՐԻԱ. Գեսպանաժողովին նպատակը ու հանդիսաւորութիւնը: Պրուսիա: Վիեննայի Հրովարտակ մը: Աւստրիա:

ԳԱՂՂԻԱ. Պալատական ժողով: Կայսրուհւոյն բժշկական հրատարակութեան միմեանք: Գեսպանաժողովը: Զօրանոցը: Ռուսիա:

ՊՐՈՒՍԻԱ. Պրուսիա գեսպանաժողովին մասնակից ըլլալու կը հրաւիրուի: Անհամաձայնութիւն մը: Ընդդիմադրութիւն եւ ձայնագրութիւն:

ՌՈՒՍԻԱ. Ընդհանուր կայսեր մէջ Թուրքիոյ: Սեւ ծովը յառաջանան Ռուսաստանեայ: Նաւահանգիստ կախեալ: Վաճառական միմեանք:

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՏԷՐՈՒԹԻՒՆ. Առանձնական Հասիւթիւնների նպատակաւ գրածը: Եգիպտոս:

ԱՄԵՐԻԿԱ. Հաղորդ երկրին փոխադրութեան կայսեր պատուիրանները:

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ ԵՒ ՉԻՆԱՍՏԱՆ. Խռովութիւն, Պերսիայի Քաղաքը:

ԶԱՆԱԶԱՆՔ. Հաշտութեան նշանակութիւն: Ընդհանուր գաղթ ժողովոց մէջ Եգիպտոսի ու Հայաստան:

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆ.

ՆՈՐԱԳՈՅՆ ԼՈՒՐ.

ԱՒՍՏՐԻԱ

ՎԻԵՆՆԱ, 17 ՄԱՐՏԻ.

Մինչեւ այսօրուան օրս ալ Փարիզի գեսպանաժողովին գործերուն եւ որոշմանց վրայ գեթ ի պաշտօնէ բան մը չհրատարակուեցաւ, թէպէտ եւ ժողովքն անցեալ 12էն սրդէն 8երորդ նիստն ըրաւ. այսու ամենայնիւ այն ամէն պարագաներ եւ ամէն կողմանէ եկած լուրը յայտնի կը ցուցանէն որ այս խաղաղութեան յաջողելուն վրայ տարակոյս չմնաց: Ըստ մէնէն նպաստաւոր պարագաներէն մէկն ալ Պրուսի անդամութեան գեսպանաժողովին մասնակից ըլլալու հրաւիրուիլն է, որն որ անշուշտ կը ցուցնէ թէ բանակցութիւնները շատ յառաջացած են: Անգլիերէն կողմէն, որ շատ դժուարութեանց առիթ եղած էր, լռեցած կը համարի. նոյնպէս չորրորդ կէտն ալ մեծապէս Թուրքիոյ համար Հոլանդ-Հիւսիսային բռնադատեցան, եւ դաշնակից անդամներն մեծապէս գոհ են, միայն գործադրութեանը կը սպասուի: Գաղտնութեան իշխանութեանց նշանաւոր կերպեր որ կարծեաց տարբերութիւն կայ. բայց ան ալ ուրիշ մնացած խնդրոց հետ յարգը բռնած մը կը գտնէ: խաղաղութեան ամենէն մեծ երաշխաւորութիւնը անդամներու իրարու հետ ունեցած բարեկամական յարաբերութիւնն եւ ան հաստատուն բաղձանքն է որով կը ջանան եւրոպայի անկախ հանդարտութիւն պահելու: Հասկնալու գեսպանաժողովին մինչեւ հիմա շարունակած կերպով ժողովքի գումարումն ու շարունակելը մեծ կարեւոր նպաստաւոր ներքին պատմառներէն մէկը պէտք է որ համարուի, որով հետեւ ծանօթ է որ դաշնաւոր անդամներու փոխադարձ բարի զուգած միութենէն հաստատուն կրած էին բանակցութիւնները կերպարանք շարունակ մինչեւ որ Ռուսաստանի միաբան ու գիտակցութեան կատարեալ եւ պայման չանենէն:

Ընդհանուր լրագիրներն ալ սկսած են խաղաղութեան սուրբութեան վրայ ունեցած կասկածները կորսնցնել: Եւ նոր պիտակ տպուող ասուլիս լրագրին ուրախութեամբ մէջ այնչափ յա-

ւաջ կերթայ՝ մինչեւ կը հաստատէ թէ անհնարին չէ որ խաղաղութեան պայմանները ստացինք շարթուան մէջ բոլորովին որոշուին: Նորէն կըսուի թէ հաւասար կը համարին որ բանակը շերկենդրելու. համար՝ գլխաւոր թէւերթիւնները շատ հաստատուն, իսկ երկրորդականները գաղափար ունենալու մէջ մնալ կարելին, ասոր եւ անցած փետրվար ըստ նախարարական խաղաղութեան յետոյ:

— Մեծափառ կայսեր դուստրը, Սոֆիա փրինցէսին պսակուելուն անցեալ 6ին մէկ տարին լրացուցած եւ երկրորդին մէջ մտած ըլլալով՝ արքունեաց մէջ ընտանեկան ուրախութիւններ եղան, եւ մայրաքաղաքիս ազնուականները մեծափառ կայսրան հետ իրենց շնորհաւորութիւնները մատուցին:

— Վերջի ժամանակներս մեծափառ կայսրը Լոմպարտ-Վենետիկի թագաւորութեան բաղմաթիւ բնակիչներու, որոնք յեղափոխութեան ժամանակ անբաւիելիէն դուրս եղած էին եւ ինչքերնին յարգանիս գրաւուած էր՝ ներումն շնորհելով հրաման տուաւ, որ անիրենն ստացուածն դառնան:

— Մեծափառ կայսրը Անտերսն Բանլեսքի Հոլենց ահագնաւոր ժողովին ասպարիզական անդամներուն անհրաժեշտ առեղծած արժանիքը համար անցեալ ամսոյն 22ին երկաթէ թագի կարգին երկրորդ աստիճանի խաչը շնորհեց:

— Ըստ այս 15էն սկսեալ բոլոր Աւստրիայի կայսրութեան մէջ նոր գործածուած դրամները ըլլալ եւ մինչեւ Մայիսի 10 ընթացքի անել. բայց մի եւ նոյն ատեն նոր ամեւած զոյգն հաւասար բաղմութիւն մ'այ իրենց տեղը դիտի խոհական:

— Ռուսաց դեսպան Կորչագով իշխանն անցեալ 11ին մեծափառ կայսերէն առանձին ունկնդրութեան ընդունուեցաւ, իրեն հրամարական մատուցանելու համար: Կորչագով իշխանին Վիեննայէն երթալուն նշանաւոր պէտւալ հանգամանք կը պատմին. ասոնք կըսեն թէ Ռուսաց կայսերն անցը պիտի ընդհի, որն որ խաղաղութիւն ըլլալէն ետքը գործերուն քաշուելու միայ անոր եղբօր. ասոնք ալ կըսեն թէ Ալեքսանդր կայսրն ուզէր է հետը խաղաղութեան քանի մը դիտերու վրայ բերան ի բերան խօսիլ, որովհետեւ ինչպէս ծանօթ է Կորչագով Ռուսաց խաղաղասիրաց կուսակցութեան գլխաւորներէն մէկն է. ուրիշներն ալ կը համարին թէ իւր ինչնակամ հրաժարած ըլլայ, փարիզի գեսպանաժողովին չնկատուելուն համար ինք ալ թշնամանուած համարելով. բայց ասոնք համարմունք են միայն: Եւ նաւ Վիեննայէն անցեալ 15ին Համբուրգ երթալու պատրաստուեցաւ:

— Վենետիկի կայսերական նաւարանին մէջ անցեալ 9ին գիշերը հրդեհ պատահեցաւ: Ինչպէս կը համարուի կրակը շէնքին պաշտամարանին մէջ ծխահամի մը բռնկելովը պատճառած է, եւ սենեակի մը կամ կարասեաց ու թղթերուն բաղէն խնայուեր է: Նաւարանին հրամանատարին աջալ-

ըրեր կարգադրութիւններովն եւ նաւաստեաց մեր քանքովը շուտով կրակին առջեւն առնուեցաւ՝ անոր բաժնելով եւ այրած նիւթերը շէնքին մէջէն հեռացընելով. այնպէս որ թէպէտեւ հրդեհին հով մըն ալ կը փչէր, այսու ամենայնիւ երկու գաւիթէն բարձր շէնքին ան միջին մասը միայն այրեցաւ՝ ուր որ կրակն սկսած էր: Փերդինանդոս Մաքս արքեպաշտ հրդեհին բոլոր ատենները ըսեն թերիէնաէն Վենետիկ գնաց, ուր նոյն օրն առաւօտ կանուխ հասաւ, եւ մեծապէս գոհ եղաւ հրդեհը մարելու համար ի գործ դրուած յարմար միջոցներուն վրայ:

ԳԱՂՂԻԱ

ՓԱՐԻԶ, 8 Մարտի: Այսօր ժամը 10ին բոլոր պաշտօնեաները (10 հոգի, որոնցմէ երկուքն առանց թերթերակալի կամ որոշ պաշտօնի են) նախարարկան կայսեր գահերիցութեամբ Թիւլրի պալատը խորհրդի ժողովեցան, որն որ մինչեւ ժամը 12քն անցած տեւեց:

— Մոնիթէօր կը ծանուցանէ թէ մեծափառ կայսրը Ս. Քոնհանդպալատէն Թուղթ մ'ընդունած է, ուրն որ քաղհանդպալատական նուիրակն անձամբ կայսեր ձեռքը յանձնեց եւ նոյն օրը Հռովմի դեսպանն ալ իր Թագաւորէն գրուած նամակ մը նախարկեան կայսեր յանձնեց: Փարիզի մէջ երկու հաստատուն կը խօսուի թէ Հռովմի Թագուհին (Եւգինէոս Պոհաոնէին գուսրին ու Նափոլէոն Գ-ին մեծաւոր արգահայր) կայսերածին ուելին կնքահայր պիտ՚որ ըլլայ:

— Ցերունիմոս իշխանը, կայսեր հօրեղբայրը, քանի մ'օրէ վեր կուրծքի կամ Թոքի հիւանդութեամբ անկողին մտած է. Թէպէտ եւ խիզբան քիչ մ'աղէկի դարձած էր, բայց վերջին լուրը կը ծանուցանեն թէ հիւանդութիւնը դեռ աղէկի դարձած եւ անվտանգ չէ:

— Քոնսթիթիւսիոնէլ այսպէս կը գրէ: Դեսպանաժողովս համաձայն պետական զեկուցմբերի 2ին դաշնադրները Ռուսաց բանակը գործադրականերուն յառաջուց ծանուցեր են, թէ մինչեւ Մարտի 31 սահմանուած զինադադարին ամենեւին պիտի չերկնցուի. Ուստի մինչեւ վերոյիշեալ ժամանակը խաղաղութեան նախադրութիւնները, որոնց մէջ պատերազմի գերքն (Casus belli) ալ պիտի բովանդակուի պէտք է որ Ռուսաստանէն ընդունած եւ վաւերացուած ըլլան:

— Փարիզէն Լը Նօր լրագրին գեսպանաժողովին նկատմամբ հետեւեալները կը գրեն: Ժողովականք անցեալ ժամ մը բանակցելէն ետքը քիչ մը հանգիստ կ'առնեն. նոյն միջոցին շատ անգամ պարտէզ կ'իջնան եւ իրարու հետ առանձին կը խօսակցին, կամ ծխախոտով, բմպելեօք եւ կարկանդակներով զարդարուած սեղանի մը կը յառաջանեն: Խորհրդեան սրահը Վալեւսքի կոմսին գրասենեակին կից է, ուսկից մինչեւ Թիւլրիի պալատը, Նափոլէոն կայսեր առանձնական երկաթագծին հետ այծեր գրուած է, ճարտարագիտաց հանդ-

հրատ առեն Պր. Պէնտէթլէի նոյն հետապրով Թիւլրի պաշտօնագիրներ կը խօսէ, որով կայսրը գեսպանաժողովին մէջ ամէն եղած բաները հեռագեկեալ կ՚ննայ:

— Օրէնսդիր ժողովին առջեւ Մարտի 4ին՝ 1857ի նիւթոյ տարեան ատուհաշիւը դրուեցաւ, որուն համեմատ կարգաւորեալ կամ աւելորդական ծախքը 1,709,345,226 ֆրանք պիտ՚որ ըլլայ, իսկ ելքը 1,641,493,164 ֆր. չէպելու համար տրուելու պրացած կարգի ելքը 52,434,714 ֆր. հաշուած է. ուստի եւ բուն պաշ 15,417,348 ֆր. պիտ՚որ աւելնայ:

— Փարիզի մէջ հրատարակուած կայսերական հրովարտակ մը կը պատուիրէ որ առաջիկայ տարւոյս համար 140,000 հոգւոյ նոր զօրաժողով ըլլայ. աս պատուէրը ոմանք խաղաղութեան համար իբրեւ ձախորդ նշան մ՚ուզեցին մեկնել. բայց հրովարտակին երկրորդ մասը, որուն մէջ պատերազմի պաշտօներն մ... կը տրուի նոր զօրաց ծառայութեան կոչուելու ժամանակին արտօյն, աս կասկածը բոլորովին կը բառնայ: Տարակոյս չկայ որ Նափոլէոն աս կարգադրութեամբ կ՚ուզէ ցուցընել միայն թէ Գաղղիա ամէն կարեւոր պէտքի համար պատրաստ կը կենայ. ասկից զատ խաղաղութեան հաստատուելէն ետքը անհրաժեշտ հարկաւոր է որ պատերազմներուն ատենները մէջ յոգնած զօրաց հանգիստ տրուի, եւ անոնց տեղը նոր գնդեր խոնուին: Տէրը եւ Իշխանութեան աս մասը կը խօսի. Նոյն խօսք եւ նոր տարը մէջ խաղաղութեան ապահովութիւն մը կ՚ենթադրէ:

ՊՐՈՒՍ

ՊԵՐԼԻՆ, 12 Մարտի: Պէրլինի Եվենինգ-Ցէյթ ընդունած պաշտօնական լրագիրն հետեւեալը կը ծանուցանէ: «Գաղղիայի կայսերական դեսպանն այսօր պաշտօնէից գահերէց Մանթէօյֆէլ ակադեմին Վալեւսքի կոմսէն խրկուած ծանուցագիր մը յանձնեց, որուն մէջ նոյն կոմսն իբրեւ Փարիզի դեսպանաժողովին գործադիր՝ բանակցութեանց արձանագրին համառօտ բովանդակութիւնը հաղորդելէն ետքը Պրուսիա կը հրաւիրէ, իբրեւ առաջարկ 1841ին դաշանց ու Եւրոպայի շահերուն պահպանող դեսպանաժողովին բանակցութիւններուն մասնակից ըլլալու համար լիազօր գործակալներ անուանելու»: Թերթ պաշտօնական լրագրին այսպէս գրելէն ետքը կ՚աւելցընէ թէ «Պրուսիա հրաւէրը կ՚ընդունի»: Այսպէս աշա իրօք լուծուեցաւ այս խնդիրը ալ, որուն վրայ լրագիրք մինչեւ հիմակ ամէն կերպով խօսած էին թէ ի կացին եւ թէ ակեի հակառակ: Պէրլինէն կը ծանուցանեն թէ Մանթէօյֆէլ ակադեմին ու Հացֆէլտ կոմսը Պրուսիոյ կողմանէ դեսպանաժողովին համար լիազօր գործակալ որոշուեր են: Պաշտօնէից գահերէց Մանթէօյֆէլ ակադեմին ամսոյս 15ին Փարիզ երթալու ճամբայ ելած է:

— Ամսոյս 10ին Պէրլին գաղթականական դաշնաւորի գէպք մը պատահեցաւ: Պրուսիոյ ոստիկանութեան գահերէց Պր. Հինքելտէյ՝ ասպետական ժողովոյն անդամ Պր. Ռոխովին հետ առանձնական մենամարտութեան եղելով՝ հարկեր զարնուեցաւ եւ մէկ քանի վայրկեանէն հոգին փչեց: Աս դժբախտ գէպքին պատճառն ան կը համարուի որ Պր. Հինքելտէյ Պէրլինի մէջ ասպետական ժողովակ մը գոցել տուեր է, որովհետեւ հոն բանակ խաղեր խաղացուելով՝ շատ անհատական գերդաստաններու զաւակներ նոյն տեղը յաճախելով մեծամեծ կորուստներ ըրեր են: Բայց ժողովակին անդամներն, եւ մանաւանդ Պր. Ռոխով, առով իրենց ասպետական նախատինք եղած համարելով՝ վերջինը կառավարութեան դրով դատապարտեր էին, եւ յանուանէ Պր. Հինքելտէյի անձին դէմ այպանող մեղադրանաց եւ անպատուութեան խօսքեր կը յանձնէ: Նոր վրայ վերջինս ասպետականութեան գահերէցը Պր. Ռոխով մենամարտութեան կը հրաւիրէ, եւ ասանց իր բարեկամներուն, եւ նոյն իսկ Թագաւորին յորդորանաց վրայ զնելով՝ վճռելու աչքն. մենամարտելով կեանքը կը կորսնցընէ, բայցմանը բնութիւն մեծ յաւելուածով մէջ ընկղմելով: Ինք ալ իւր կողմանէ իր պաշտօնը մեծ արիութեամբ եւ գործունէութեամբ կը վարէր, եւ ժողովրդեան, ինչպէս նաեւ իր Թագաւորին շատ սիրելի էր: Իրեն հակառակորդը, որն ալ ազգային զօրաց Սրտորդաց գնդին մէջ պաշտօնական է հիմա դատաստանական քննութեանց տակ է: Աստուծոյ բարձրատիճան պաշտօնատուներն իրենց անձին դէմ եղած հարձակման անպատուութեան պատճառաւ մարդկութեան հակառակ եւ բարբարոսական կերպով չառնարուելու պաշտպանել չէ թէ միայն ժողովրդեան մեծ զայրացուցութիւն է, այլ նաեւ քաղաքակրթեան ոգւոյն անգին նախատինք:

Այդպիսի եղեռնական մենամարտութեան մը ...ւմ Պէրլինի մէկ քանի օրուան մէջ հետեւանք

ամրագորձ անձնասպանութեանց եւ մարդասպանութեանց առաջին գիպուածներու անսպառ եւ ...։ Պր. Թրանմի պարունի խօսքերուն եւ Թագաւորական զգացման մեծ պաշտօնակերպին անկանելի պատճառ համար իսկ զինուորները պատժաժ, եւ ... ասպետական, ... ժամանակով, ... մասամբ ... եւ մեծ ասպետական ... եւ հրատարակուած ... մարդկային ...:

ՌՈՒՍԻԱՍՏԱՆ

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ: Անգլիոյ եւ Ռուսաստանի մէջ ... բարեկամական կապերու ... Ռուսիոյ ... Պատր ... նոր ... Նիկողայոս ... եւ Ալեքսանդր կայսեր ... Մոսկուայի մէջ ... կայսեր ... Ալեքսանդր կայսրի ... նամակով ... հրամանաւ ... եւ ...:

— Ռուսաց ... լրագիրն մէջ ... Փեթերպուրկի ... Ամոյ նոյն ... 4 ... 110—120 ... 12 ... 80—100 ... 2 ... 80 ... 18 ... 1628 ... 12՝ 52—56 ... 40 ... 10 ... 15 ... 2800 ... 11 ... 20 ... 80 ...:

— Պետերբուրգի ... Նիկողայոս կայսեր ... Ալեքսանդր ...:

— Օտարազգի ... 26ին ... 1500 ...:

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՏԷՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԻԹԻԼԵՆԷ ... ամսոյս 6ին ... Պոլսոյ ... 18ին ... Հավաթ-Հիւմայիւնը ... Ալիպաշա ... Սուլթանին ... 3 ... 4 ... 5 ...:

28ին Հաթթի-Հիւմայիւնը, զորն որ խնկալի քաղաքականութեան եւ մարդասիրութեան ոմնելով մը յօրինած պիտ՚որ ըլլայ, կը ցուցնէ թէ մեծափառ Սուլթանին կառավարութիւնը համոզուած է, որ դատարանին արգելքը հաստատուն պաշնելու համար ուրիշ միջոց մը չկայ, բայց եթէ ազատութեան մէջ պիտակի Նորոգութիւնները խոստել՝ որոնք ազատութեան վերանորոգութեան առաջնորդները եւ անոր յաջողութիւնները Տէրութեան համակրութեան իրենց շահին:

— Պրուսիոյէն նոր ծանուցումներով եկած լուրը կը ծանուցանեն, որ բարձրագոյն Դուռը ղեկավար այլազգ Պատրիարքներուն կանչեր եւ տալեր է, որ Փետրուարի 21ին հաստատուած նորոգութիւնն ի գործ դնելու սկսին: Նոյնպէս եկեղեցւոյ պաշտօնեան աւելի վաճառականներուն յորդոր մը գրեր է, որ վաճառականութեան եւ գրաւոր մեծակի բաւարարութիւններու միջոցներ մտածէ: Գանոնքի նաւագնացութիւնն ալ նորէն սկսելով բոլորովին ազատ է: Փրէս տ՚Օրիէնթ լրագիրը կը գրէ, որ մեծափառ Սուլթանը Սարդինիոյ դեսպանին գործոց պաշտօնեայ Պր. Չերումպինին եւ Սարդինիոյ ծովակալին Պեծփօրիէյ կոմսը ընդունել է: Փետրուարի 17ին Թիֆլիզէն եկած նամակ մը կը ծանուցանէ, որ Ռուսիոյ զօրավարն ու Կարսի մէջ գերի բռնուած պաշտօնակալները Մոսկուա խաւրուեր են: Խօսքը ու Նիկիտ փաշանելուն համար գացեր է, որ թշնամութիւնները գադրեցընեն: Ոսման փաշան կը պաշտօնէն ետ կանչուեր է, Խօսրէ փաշան ալ Տրապիզոն հասած է, եւ անկից ալ կառավարութեան պիտ՚որ երթայ: Խալիլ փաշան Կ.Պոլսէն հրաժարած պիտ՚որ երթայ նոյն քաղաքին զօրաց հրամանատարութիւնն առնելու համար: Նորա գինագործական ըլլալէն ետքը երկու բանակներուն մէջ Զեւնայա գետին եզրները չէզոք սահման մը որոշուեր է, ուսկից ոչ Ռուսաց եւ ոչ ալ դաշնակցաց զօրքն անցնին պիտ՚որ անցնին:

— Ինչպէս քիչ մը յառաջ Մարտուրեայի կառավարութիւնն բռնած էր, այսպէս ալ հիմա Վալաքիոյ կառավարութիւնը գերեաց կամ Գնչուներուն (Չինկէնէներուն) ազատութիւն կը շնորհէ, անոնց տէրերը զանազան ձեւերով փոխարինութիւն ընելով:

ԱՄԵՐԻԿԱ

ՓԱԹԱԳՈՐՈՒՆԵԱՅԻ Յունուարի 6ին կը գրեն, որ Հայթիի Սուլուքի Ա. կայսրը Ս. Դոմինիկոյի հասարակապետութեան դէմ արշաւանք մը ձեռք զարկեր է, բայց մեծ խոհեմութեամբ գերակշիռ թշնամեաց ձեռք ձեռնարկելով տեղէն փախչելու ստիպուեր է: Կայսրը 30,000 զօրք ունէր, որոնցմէ 4000ը Լեոնա իրկէց: Անոր Հաճիտոն հոգին 200 Դոմինիկոյի զօրաց հանդիպելով՝ զրանին անանց տարայի փախ մը եկաւ, որ ամէնքը փախչելու սկսան եւ դէմ գնելու ատենաց զօրագլուխնին մեռցուցին: Մէկալ կողմանէ մեծ բանակը կայսեր առաջնորդութեամբ գեղ ի Լաս-Քարտուսա յառաջ կ՚երթար, յառաջապահ զօրքը 2000 հոգւով Հաճիտոն Դոմինիկոյի զօրքին հանդիպեցաւ, որն որ 400 հոգւով ու մէկ թնդանօթով միայն մ՚եւէր եկած էր: Պատերազմին սկսաւ, բայց Փառաւորեանն դիմաց դրաւ ըը հակառակորդին թնդանօթին կրակին չկրցան դիմանալ: Մէկէն պաշտօնական մը հրաման տուաւ որ իրեն հետեւին, եւ հրամանը մեծ եռանդեամբ կատարեցին, երբոր տեսան որ անիկա ետ դառնալով կը փախչի: Ցնեբերինէն ձգեցին եւ մեծ սարսափմամբ գիշերը բանակը փոխեցին, որն որ իր յառաջապահաց զինուորին հետեւելով՝ առանց թշնամին տեսնելու փախչելու սկսաւ, եւ այնչափ շուտով օրչափ կը տեսնէին որ իրենց մարդիկներ թշնամւոյն զեղ ակներուն տակ կ՚իյնան: Բայց կ՚երեւայ որ կայսեր զօրագլուխները չկրցան այնչափ փախել, որովհետեւ թշնամւոյն ձեռքն ինկան եւ սպաննուեցան: Նոյն իսկ կայսրն, որն որ փախչողներուն եռանդեամբ փառաւոր էր, առաջին ձեռք կ՚իյնար, եթէ Թագաւորեկնոջ ազգային պահապան զօրքն իրեն օգնութեան չհասնէր: Կայսրն ալ ձախորդութեան մէջ 3 միլիոն եւ 80,000 պատրոնաջի տուրար եւ բոլոր ռազմամթերքը կորսնցուց: Զօրքէն 2500ը եզրէն գետի մը մէջ ժողվեցան եւ խոյսու դէմ այնչափ դառնացած էին որ կափաւորութեամբ սկսան կուոել, որովհետեւ փախչելու առեն ուրիշ ընէք քաջերնին մնացած չէր: Կայսրն աս անմնայի դրդումութեան վրէժն առնելու համար 3 զօրավար եւ խել մը պաշտօնակալներ իրրեւ մատնիչ սպաննել տուաւ:

Փառաւորեան եւ ամերիկ կայսրը բանակին ուղղին անդամ՝ յուսալէն ետքը՝ զօրաց եւ ժողովրդեան յաջողութիւն մը հանեց, եւ զօրքը նորէն ժողվելով զանձեալ պատերազմի երթալ բայց իր բանակը Ս. Դոմինիկոյ քաղքին աւելի...

տրուարի 21ին երկրորդ անգամ յաղթուեցաւ եւ փախաւ. Օ. Տոմինկոյի Հասարակապետութեան զօրաց ձեռքը 2 թնդանօթ, բազմաթիւ գրաստներ, հրացաններ, սուսերներ եւ պատերազմական հաց կարասի ինկաւ աւարի. Այս երկրորդ պարտութեան վրայ, ինչպէս Հայիթիէն փետրուարի 1ին կը գրեն, փաւստինոս յարատութեան մը հանդէպ կը ծանուցանէ թէ կուզէն մեկնիլ կեանքն ալ տիրելու համար ոչ ... ու զօրացը հրաման խոյելու է հաւ գաւնալու։

փաւստինոս կայսեր յաղթութեամբ սրբած բաւնացէն փախուստը բաւական ատեն մըն է որ բաղխչիւ ամենէն գեղեցիկ կղզիներէն մէկուն ...

Ուրիշ ...

— Աւստրիական ...

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆՔ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՍԱՏԵՍԱԿԱՆ

Խոստովանք, Գիշեր, Քաղաքա։

Ես ու աստից նման վրանավրական աշխարհի աղ- ...

հած միան եղեր է, կամ՝ ստոված անասնոց եղեր է. խմբիքին կոտոլ եւ ձիու կոթ է։ Հաւերը երկաներուն ու ձեռուընկերուն վրայ տեսակ տեսակ նկարներ կը ըհարեն ծակելով եւ կապոյտով ալ կը ներկեն։

Նաւոց նման են Քիրկիզները։ Իրենց պատերազմելու կերպը անկիրթ ժողվներ վրանաբնակներու բարբարոսական նկարագիրն ունի։ Գլխաւորները պատերազմ՝ սրաշտնում եւ ժողովուրդն ալ հաւանութիւն տալուն պէս քովէ քով կուգան խումբ կ'ըլլան եւ խրապանելաբ երկու ձի հետը կ'առնու։ Ասոր վրայ զրահներ կրնաւոր եւ անձրեւաբեր զօրութիւնը (չէյէլէ) պէս ... ու ձիերը ...։ Ամէն բան կը հանեն կը կոխկրտեն ու կ'ոչնչացընեն։ Հօտ եւ ամայ, այր ու կին, աղջիկ եւ տղայ խարակներուն տակ առջեւնին կը քշեն կը քալեցնեն եւ գերի կ'ընեն։ Ամէն մեծ ու երեւոյթներ ... հանդիպելու ըլլան եւ կամ՝ ... ծախուած քաղաքներէ մէկ ... հոս կը ... Հօտն ու կիները բոլոր մեծի մասին իրենց կը սահեն, իսկ փաշաքն ու գերիները կը ծախեն։

Քիրկիզները որոնք 1813 -1815ին պատերազմներուն մէջ Գերմանիայի ու Գաղղիայի սրահամբերներուն ծանօթ եղան, եւ դառնալուն նոր ազդեցութիւններ ալ ասոնց մէնաց հայրենիք ձգած։ Իրենց զօրավարը Ալէքսանդր Հաւհեն յանձնեց ... մաքրած զէնքեր ... մը տակ կ'ընէին, հարս Կովկաս գետին քով փայտաշէն գիւղի մը մէջ, զորն ու Գաղղիայէն զաւակներէն ... բոլոր ... ծառաները, ձիեր, գնդակահարներ (...) փամփշտներ (...), ժամացոյցներ կը պահուհին, ինչպէս որ նոր ծանօթ մը կը պատմէ։ Այս զօրավարին ... մէջ ... եւ ... ... Ամ ... ...

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻՔ

Շունչի խաղարկութիւն։

Համբարձում. Բարեւ, պարոն Գալուստ։ Այսօր երեք շաբթ միջոց հետ ալ մը պիտ'որ երթամ, կրնաս արդեօք ինծի ...?

Գալուստ. Մեծ հաճութեամբ կու տամ, ... բայց ... անխնդրաբար ... ... ու աւելի ... ։

Համբարձում. ... ։

Գալուստ. Սողոմ կ'ըսէ։ ...

Համբարձում. ...

Գալուստ. ... ։

Համբարձում. Ինչ որ կ'ուզէ ըլլայ։ Քու ինծի ծառայած ... է, ... ։

Գալուստ. Ո՞հ ... ։

Համբարձում. ... ։

Գալուստ. Վարանելը շատ սուղ է գրամբի։

Համբարձում. Ընծայեր է, բայց ... ։

Գալուստ. Բայց ... ։ Երէշ ... կը խօսուիս։

Համբարձում. Մ՞ ... ։

Գալուստ. Բայց ... ։

Համբարձում. Բանասիրութեանս եւ թեւս ... ։

Գալուստ. Ինչու թուղթը ... ։

Համբարձում. Ընդամ կ՚ ... ։

Գալուստ. ... ։

Համբարձում. ... ։

Գալուստ. ... ։

Համբարձում. Զինչ ... ։

Գալուստ. ... ։

Համբարձում. Ըղեկ է. ... ։

Գալուստ. ... ։

Համբարձում. ... ։

Գալուստ. (...) Մարգար, Մարգար։

Մարգար. (Յառաջանալով) Հրամէ, Տէր։

Գալուստ. ... ։

Մարգար. ... ։

Գալուստ. ... ։

Համբարձում. ... ։

Գալուստ. Ինչ. ... ։

Համբարձում. Այո, ... ։

Գալուստ. ... ։

Համբարձում. Բայց ... ։

Գալուստ. Ի՞նչ. ... ։

Համբարձում. Ձմեռը եկանք, որ կայր կայր եղած է։

Գուլամար. Ես հիմ ետամէջս համար կ'ըսեմ։ Բերնը բաղդաւքին նոր թէասէ ու սանձ մ'անցեմ։ Շատ կ'ուրախանամ որ աւելի անգամ գամ պինդ գործածեմ։

Համբարձում. Արդեն ձին պզտամարդ ամենը բեծի կը մնայ, չէ մի։

Գուլամար. Աստղիկ, ձանչած եմ բանը, որ մեկուն որ զրացին տարած էր ձեռնն աւրը երկաթէ գամեղ տալու, փորձելու համար։ Պէտք է ասոր բանը, շատ աղէկ յարմարցուցեր է։

Համբարձում. Բայց խելքս կենդանին, թէ որ կանակը բան մ'ըրեր մ'ուտի նէ, ինչպէս Մարգարը բսաւ։

Գուլամար. Ո՛հ. ես խաղերուն կը ճանչնամ, մեր բանը կը մեծցնեն, մէկուկը փիղ կ'ընէ։ Գրաւ կը բռնեմ որ, վերջը ծեծելթեո (ոջխար ֆարինա) յայտնեթեան չափ չկայ։

Համբարձում. Բայց ի վերայ այսր ամենայնի պէտք է քիչ մը վերջը կայել. փամն մի տամանհին որ է որ . . .

Գուլամար. Ակէրը կայել. մէյ մը շարաթը անգամ մը պտոյտ սա բանին մէջ կը տեսնէ վիճակը։

Համբարձում. Գնանք երկուքս ալ, մէ աւանդեր տայ։ Ձեռքն որ սա տալու յարգ չէ տուած ատեն։

Գուլամար. Ձեր խօսով աղէկն կըսացուած է։ Մի պահանջ դրեր խնդրեմ մը պէս կը տանի։ Ձամբան բոց է. մեզ մը պէտք չանմեցանք։ Բաւց ճանապարհիւն մը կը բարեմաղթեմ, ու գործով յաջողութիւն։ Եկոս, Եկոս. Հենրի, փափկեամ մ'այ չկրցանքներ. Ես ասպատակ (ե...) կը բռնեմ։

Ամեանեանցանց նման մը։
Վ՛իճմա յանկարծ
Հիւանդած զաւակ
Մանուս պարան մը, խել մը խնդալի.
Կանչեց բժիշկ մ'ը բնաւը, վ՛ճնացի.
Բժիշկը գալով, խնացաւ մէջէն,
Քսաս զնդերը եւ բռաւ կրեն.
"Հ՛Հա. սանկը աս, ու յառաջ գնա,
Եանէն ոտքինը բնչ՛ կը գտանայ,,։
Վ՛անցնի ժամանակ.
Նայիս մէկ նամակ,
Բժշկին, զարմանք,
Ձեռքն հասաս տամնկ.
"Ամէն պառաւէրնիդ, ամբ բժշկանաս,
Ի զարծ գինիով, շատ ու կէտ աս կէտ,
Մինչեւ բրիտաղարկ յառաջ եմ' գացեր.
Խնամբ կ'երկայ, խոհեմ' անձրն ձեր,
Եւ յառաջ երթամ
Զէ ու մի կենամ՛։,

ԱՌԱԿ

Այտունն ու Այտանը։

Պարտն այգասաղը երբոր ծառերն մէկուն վերան զարգած՝
Պտուղը մ'ունէր ժէր կըսացայ։
Պարտն այգաւեան սնունեէն՝ նոյն պտուղին հասն ասած՝
Եւ բէրանը բանեցայ.
Օ՛ւ բարի լայ, ունցաւորի,
Հօրիս, ծերպէս աղար եւ ես բնակը աղ գեղեցիկ.
Բան որ ծայնեց ալ, ձեռ աղաւոր,
Փեասրզը զայր նրանները.
Եա ամաւասարգա հիւլերան կ'ըսէր գած փեւնեկ հան,
Եա խաղերան' աղատութիւն խնամաւճն խելդը խեղձաւ.
Եւ ես ծայնեա աւաղին՝ ինչպես ընէ որ ասաւ զան՝
Լայն կըսացայ մին է բայցաւ, որոն է ըերինեն վար խօսացաւ.
Այցաւեան սնաւր ձանեկ զարկեր. բանա երեն՝ Ձեր բարի,
Շողոքորթութեան ամէնն ալ ցնցած բլլան որ կ'ատյի
Նորեկրեալ ամենք կախարդն.
Ենչունցար սա բանը կ'արծէ պտուղն մը կչռեցինն.
Եւ յանան անգամ հան գեւեկին՝
Երզոմ' բրաւ. լացի հասս աւ՛ որ այ չեզար նոյն հոտեին.
Լաֆոնթեն։

ՓՈՆՓԱԼՈՅԹՔ

Լոնտոն մէջ ժամացոյց։ Անգղիայի խորհրդարանին նոր ժամացոյցին ցուցակը 22 ոտք երկայնութիւն ունի, ասոր ծոմը ամէն կես ժամերկրորդի մէջ զրեթէ 7 ձոտ յառաջ կ'երթայ. $8\frac{1}{2}$ որ բարեկը հաւաքածութիւն չունի, ու $7\frac{1}{2}$ որ ալ կը զարնէ։ Զարնելու գործիքը լարելը երկու ժամու գործ է։ Ճօճանակը 12 ոտք երկայն է։ Ժամահար զանգակը 8 ոտք բարձր է ու 9 ոտքէն աւելի տրամագիծ ունի. եւ 300 կենդինար կը կշռէ։ Մուրճին կշիռը 4 կենդինար է։ Մեծագոյն քառորդահար զանգակը 11. Պոլսոյ զանգակին չափ է, որն որ $5\frac{1}{2}$ տակառաչափ կը կշռէ։

Պտուղապ ջանքը։ Հաշուեմ Ենզլիացիք համբոլով գտած են որ աշխարհքիս ամէնէն մեծ-

չեւ հիմա 14,000,000,000 հայի գտուրջասին գոհ եղած է։ Աւյաստի մարդ ձեւը ձեռքի տարու բերան 14,583,300 մեկ երկայն շղթայ մը կը կազմեն եւ աս շղթան մեր երկրին շուրջ գին 608 անգամ՝ պտրելով կը դառնայ։ Եթէ մարդուկերը ընդհանրապէս մէկ կենդինար գնելու ըլլանք կը գտնենք որ պատերազմին 96,350,000 անգղիական տակառաչափ (ամէն մէկ տակառաչափը 240 լիար սեպելով) մարդկային մարմին քարդուած է։ Աւյաստի մարդկանց միայն ցուցամատը ուղիղ դինով 600,000 մղոնէն աւելի յանմէն մեր կըլլէ. եւ եթէ մէկը յանէն ասնամոտից ամէն մատերը համրել նէ, եւ բոլոր ցամաքը, օրը 19 ժամ եւ ժամը 6000 մատ համրելու ըլլայ՝ 336 տարուընէ աւելի հարկաւոր է բոլորը համարելու լմնցնելու համար։

ՆՈՐԱԳՈՅՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՓԱՐԻԶ, 16 Մարտի։ Եւգինէ մեծափառ կայսրուհին այսօր առտու ժամը 3ին յաջողութեամբ արու զաւակ մը ծնաւ։ Անհարդ զինուորած ու պարտիզին հնդամեակներն անհրդամը պէս ուրախութեան լուրը փարիզի ժողովրդեան ատեանդին։ Զաւակներութեան մեծ ըլլալու որոշուած ակտութեան եւ աղքատնեաց բարձր պտղամաւորներն արդէն երեկաբնէ ծիսուլի ժողված էին։

ԱՆԴՐԷԱՍ ՑԻԳԼԷՐ

ԳԼ ՕՏԵՆՋՆԵ ԻՐ

ՀԱՅԼԵՐԻ ԵՒ ԱՊԱԿԻՆԵՐԻ

ՎԻԷՆՆԱՅԻ ԽԱՆՈՒԹԸ

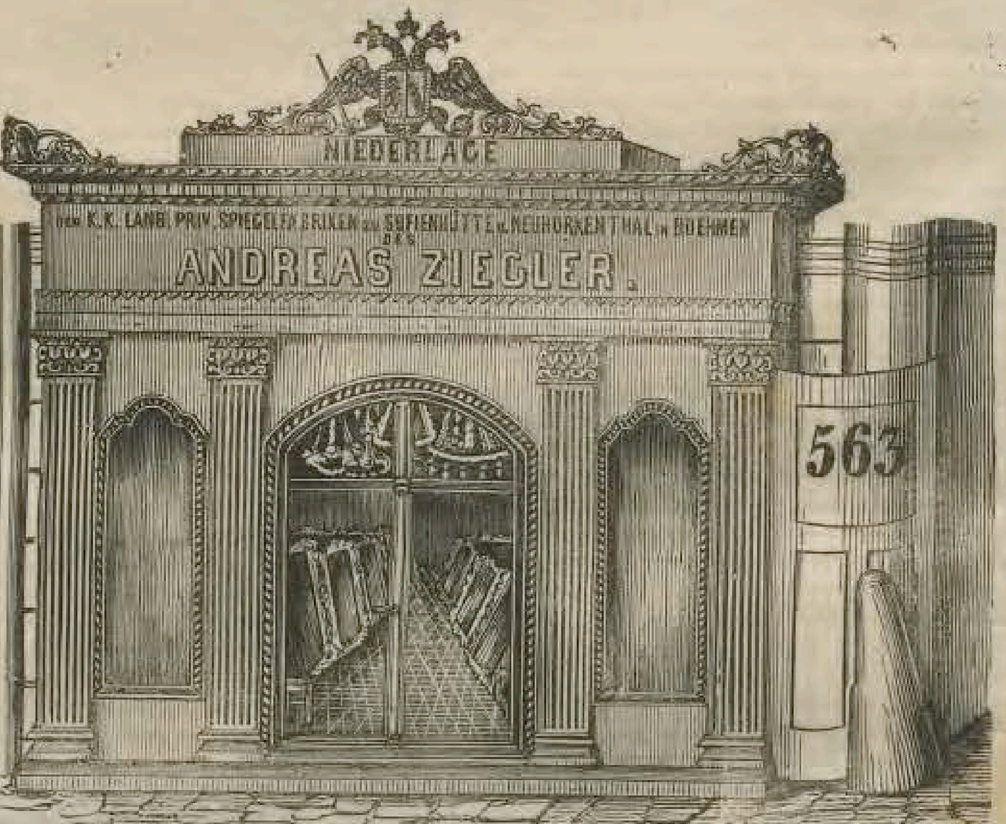

Հոս փանճաւականեր կրնան գտնել ամէն տեսակ հայլի թէ շրջանակով մէկտեղ ու թէ առանց շրջանակի։ Աստղամէ զատ կը ծախէ նաեւ ամէն տեսակ

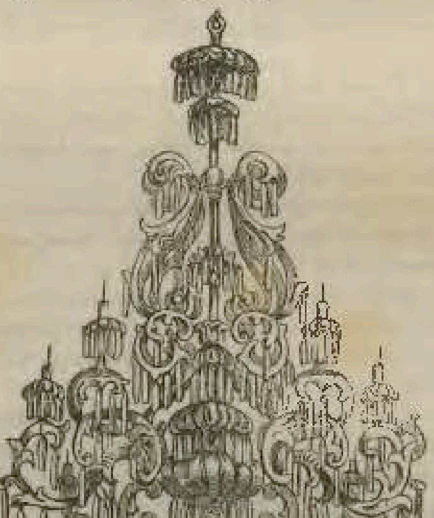

ՋԱՀԵՐ (ՀԱՎԻՍԷՆԵՐ)

ԱՇՏԱՆԱԿՆԵՐ

ԵՒ

ԳԵՏՆԻ. ԳԵՏՆԻՀԻ ԵՒ ՐԵԼ

ԸՐՋԱՆԱԿՆԵՐ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԴՆՈՎ

Հասցէն է՝ Andreas Ziegler,
Wien, am Peter, Nr. 563.

☛ Ըստացուած ապրանքը ծրարելու համ' արկղ գնելը խնամութեր կը հոգայ' առանց գնով։

ՎԻԷՆՆԱՅԻ ԴՐԱՄԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ԸՆԹԱՑՔԸ

1856 ՄԱՐՏԻ	10 (27)	11 (28)	12 (29)	13 (1)	14 (2)	15 (3)	
Ամստերտամ 100 հոլանտ. ֆի. արծ. ֆիոր.	$84\frac{5}{8}$	—	—	—	—	85	2 ամիս ամսոյ. ժամկ.
Աւկսպուրկ 100 ընդհ. ոսկի ֆիոր. „ „	$102\frac{3}{8}$	$101\frac{5}{8}$	$101\frac{5}{8}$	—	—	$101\frac{5}{8}$	2 „ „ „
Ֆրանքֆուրտ 300 ֆրանք. լիրա „ „	—	—	—	—	—	—	2 „ „ „
Լոնտոն 1 փաւնտ ստեռլին „ „	10.7	10.8	10.5	10.6	10.6	10.5	3 „ „ „
Համպուրկ 100 մարք պանքօ „ „	75	75	75	$74\frac{7}{8}$	$74\frac{7}{8}$	$74\frac{3}{4}$	2 „ „ „
Մարսիլիա 300 ֆրանք „ „	—	—	—	—	—	—	2 „ „ „
Միլան 300 աւստրիական լիրա „ „	$103\frac{1}{8}$	$103\frac{1}{8}$	103	103	$102\frac{7}{8}$	103	2 „ „ „
Փարիզ 300 ֆրանք „ „	$120\frac{3}{8}$	$120\frac{3}{8}$	$120\frac{1}{4}$	$120\frac{1}{2}$	$120\frac{1}{2}$	$120\frac{1}{4}$	2 „ „ „
Կայսերական ոսկի ... 120 ֆր. „ „	$101\frac{1}{2}$	$100\frac{7}{8}$	$100\frac{3}{4}$	$100\frac{7}{8}$	$100\frac{5}{8}$	$100\frac{5}{8}$	3 „ „ „
Կ. Պոլիս, 1 ... արծ. ֆիոր. փարա	—	—	—	—	—	—	31 օր „ „
Պուքրէշ „ „ „ „	—	268	268	269	268	269	31 „ „ „
Վերջաւորած (Aggio) Ոսկի	$6\frac{1}{4}$	$6\frac{1}{4}$	$6\frac{1}{2}$	$6\frac{1}{2}$	$6\frac{1}{4}$	6	
Արծաթ	4	3	$3\frac{1}{2}$	$3\frac{1}{4}$	$3\frac{1}{2}$	$4\frac{1}{2}$	

Ի ՎԻԷՆՆԱ. ՏՊԱՐԱՆ ՍՈՒՐԲ ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆԵԱՆ ՎԱՆՔԸ